

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 3Sžo/41/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1011201633
Dátum vydania rozhodnutia: 01.08.2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivan Rumana
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2013:1011201633.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členiek senátu JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jany Zemkovej PhD. v právnej veci žalobcu: Železnice Slovenskej republiky Bratislava, v skratenej forme „ŽSR“, IČO: 31 364 501, Klemensova 8, Bratislava, proti žalovanému: Národný inšpektorát práce, Masarykova 10, Košice, v konaní o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č.: S/2011/01249-2.1 O-60/2011 zo dňa 23.06.2011, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 155/11-71 zo dňa 01.02.2012, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 155/11-71 zo dňa 01.02.2012 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zmenil žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného č. S/2011/01249-2.1 O-60/2011 zo dňa 23.06.2011 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Inšpektorátu práce Košice č. 14/11/B zo dňa 25.02.2011 tak, že žalobcovi za porušenie povinnosti stanovenej v § 6 ods. 1 písm. d/ zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o BOZP“) v nadväznosti na čl. 1397 a čl. 1398 predpisu Železníc Slovenskej republiky Ž1 Pravidlá železničnej prevádzky schválené generálnym riaditeľom ŽSR č. 750/2005 - O 220 s účinnosťou od 11.12.2005, pričom porušenie povinnosti spočíva v tom, že žalobca nezabezpečil, aby pracovisko a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov dňa 01.04.2010 v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves, keď určil dopravnú cestu pre skúšobnú jazdu hnacieho dráhového vozidla rady 131-051/052 v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves a nie v medzistaničnom úseku, pričom pri jazde jeho dráhového vozidla riadeného Q. V. došlo na prvej traťovej koľaji pred prevádzkovou budovou železničnej stanice Spišská Nová Ves k nárazu na stojaci osobný vlak, čím došlo k smrteľným pracovným úrazom Q. V., X. B., Ing. Q.I. a k závažnému pracovnému úrazu s ťažkou ujmom na zdraví X. V., ukladá pokutu 36.000 €, ktorú je povinný zaplatiť na účet Inšpektorátu práce Košice vedený v Štátnej pokladnici č. 7000102404/8180, KS 1148, VS 1411, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd z pripojeného administratívneho spisu zistil, že prvostupňový správny orgán - Inšpektorát práce Košice vykonal u žalobcu v dňoch 06.04.2010 - 15.07.2010 vyšetrenie príčin vzniku závažného pracovného úrazu postihnutých X. B., Ing. Q.I., X. V. a Q. V., ktorý sa stal dňa 01.04.2010 na prvej traťovej koľaji v železničnej stanici Spišská Nová Ves. Zistené nedostatky sú uvedené v protokole č. IKO-03-13, 32, 49-2.3/P-J 1, 2-10 zo dňa 15.07.2010 a v dodatku č. 1 k protokolu zo dňa 11.01.2011 v časti G.-Z zistené nedostatky, ods. 1 písm. b/ v bodoch 1. a 2. - porušenie § 6 ods. 1 písm. d/ zákona o BOZP a § 9 ods. 1 zákona o BOZP. Listom zo dňa 24.01.2011 správny orgán oznámil žalobcovi začatie správneho konania vo veci uloženia pokuty vo výške 69.000 €,

pričom z návrhu na začatie konania o uložení pokuty v spojení s protokolom vyplýva, že za porušenie § 6 ods. 1 písm. d/ zákona o BOZP bola navrhovaná a neskôr uložená pokuta vo výške 36.000 € a za bod 2. - porušenie § 9 ods. 1 zákona o BOZP bola navrhovaná a neskôr uložená pokuta vo výške 33.000 €. Prvostupňový správny orgán žalobcovi uložil rozhodnutím zo dňa 25.02.2010 pokutu 69.000 € za porušenie § 6 ods. 1 písm. d/ a § 9 ods. 1 zákona o BOZP. O odvolaní žalobcu rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím zo dňa 23.06.2011 tak, že podľa § 59 ods. 2 správneho poriadku odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

Krajský súd v Bratislave sa stotožnil so skutkovým stavom ako ho zistili správne orgány, ktoré vykonali vo veci rozsiahle dokazovanie a postupovali v súlade s právnymi predpismi, pričom sa stotožňovali s dôvodmi a zisteniami o porušení § 6 ods. 1 písm. d/ zákona o BOZP žalobcom a v tomto smere prislúchajúcej pokuty vo výške 36.000 €, avšak pokiaľ ide o vytýkané porušenie povinností uvedených v § 9 ods. 1 zákona o BOZP, je súd názoru, že k tomuto porušeniu nedošlo, resp. nebolo správnymi orgánmi preukázané. Krajský súd uviedol, že argumentácia žalobcu, že je iba správcom infraštruktúry neobstoí, keďže rozdiel od Národnej diaľničnej spoločnosti má žalobca priame povinnosti v súvislosti s organizovaním a riadením železničnej dopravy, prideluje kapacity dopravcov, upravuje zavádzanie a odriekanie vlakov, vypravuje vlaky a riadi celú železničnú dopravu, pričom povinnosti žalobcu sú nespochybniteľné najmä v obvode železničnej stanice. Správe poukázal žalovaný na to, že nehodová udalosť na diaľnici nemusí byť pracovným úrazom, avšak železničná stanica je pracoviskom zamestnávateľa, ktorý je podľa § 6 ods. 7 zákona o BOZP povinný starať sa o bezpečnosť a ochranu zdravia všetkých osôb, ktoré sa nachádzajú s jeho vedomím na jeho pracoviskách alebo v jeho priestoroch. Žalobca má postavenie prevádzkovateľa železničnej infraštruktúry, t.j. prevádzkuje dráhu a Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s. prevádzkuje dopravu na dráhe. Samotná skutočnosť, že inšpektori zistili aj porušenie predpisov zo strany iných subjektov však nezbavuje žalobcu zodpovednosti za porušenie § 6 ods. 1 písm. d/ zákona o BOZP a v nadväznosti na čl. 1397 a čl. 1398 predpisu ŽSR ŽI Pravidlá železničnej prevádzky. Porušenie všeobecnej povinnosti zamestnávateľa ustanovenie v § 6 ods. 1 písm. d/ zákona o BOZP.

Z výpovedí svedkov a z popisu vykonávaných činností pred vznikom nehodovej udalosti s následnými závažnými pracovnými úrazmi je zrejmé, že k udalosti došlo pri činnosti v súvislosti s odskúšaním funkčnosti elektrodynamической brzdy (EDB) po jej oprave na hnacom dráhovom vozidle (HDV), keď rušňovodič Q. V. dohodol v dopravnej kancelárii s A. O. alšie jazdy HDV v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves tak, že chcel vyskúšať rušeň na dlhšej rovnej koľaji. Traťový výpravca A. O. mu povolil jazdu HDV na odchodovú koľaj smerom na Vydrník tak, že vchode osobného vlaku ho prestaví na prvú staničnú koľaj za osobný vlak a to za prítomnosti panelového výpravcu X. K. a operátorky Q. O.. Po odchode osobného vlaku mu mala byť ďalšia jazda dovolená odchodovým návěstidlom, umiestnenom smerom na Markušovce len v obvode tejto železničnej stanice. Aby sa HDV dostalo do obvodu železničnej stanice Spišská Nová Ves musel strojmaster požiadať výpravcu o umožnenie jazdy rušňa do stanice a uviesť aj dôvod jazdy. Výpravcovi teda muselo byť známe, že jazda rušňa zo stanice je požadovaná z dôvodu vykonania skúšobnej jazdy za účelom odskúšania elektrodynamической brzdy po oprave. EDB nie je možné odskúšať dynamicky, ale iba počas jazdy a preto pokiaľ ju chceli zamestnanci odskúšať, musela byť vykonaná jazda. Krajský súd súhlasil s názorom žalovaného, že podstatou a pochybením žalobcu je skutočnosť, že realizoval skúšobnú jazdu pod pojmom posunu, keďže účelom požadovanej jazdy nebol posun HDV, ale vyskúšanie účinku EDB počas jazdy HDV v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves, pričom HDV bolo v tom čase v správkovom režime. Skúšobná jazda bola vykonávaná v obvode stanice a nie v medzistaničnom úseku. Z výpovedí svedkov správne orgány tiež zistili, že takéto skúšobné jazdy sa pod pojmom posunu vykonávali opakovane aj pred udalosťou, t.j. pred 01.04.2010. Správny je aj názor žalovaného, že je nevyhnutné zabezpečiť, aby v budúcnosti HDV s problémom bízdy neboli skúšané v železničnej stanici, kde sa pohybujú nielen zamestnanci, ale aj cestujúca verejnosť tak, aby nebola ohrozovaná bezpečnosť na dráhe, ktorá musí byť zabezpečovaná v každom režime.

Proti tomuto rozsudku dal žalobca včas odvolanie. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na opätovné prejednanie. Namietal, že ide o svojvoľný výklad správnych orgánov, ako aj krajského súdu v tom, že žalovaný porušil zákon č. 124/2006 Z.z. a to konkrétne § 6 ods. 1 písm. d/ „...keď určil dopravnú cestu pre skúšobnú jazdu hnacieho dráhového vozidla rady 131-051/052 v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves a nie v medzistaničnom úseku, pričom pri jazde hnacieho dráhového vozidla riadeným Q. V. došlo na prvej traťovej koľaji pred prevádzkovou budovou železničnej stanice Spišská Nová Ves....“. Toto zistenie nezodpovedá skutočnosti. Žalovaný - Železnice Slovenskej republiky ako prevádzkovateľ dráhy neurčili dopravnú cestu pre skúšobnú jazdu hnacieho dráhového vozidla v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves. Správne orgány ani súd neuviedli žiaden relevantný doklad, ktorý by toto tvrdenie potvrdil.

Železnice Slovenskej republiky ani nemohli určiť dopravnú cestu pre skúšobnú jazdu hnacieho dráhového vozidla v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves, keďže ich za týmto účelom nikto písomne ani ústne neoslovil. Podľa vtedy aj teraz platných predpisov Železnice Slovenskej republiky neurčujú, či sa uvedený pohyb vykoná ako posun, alebo ako jazda vlaku. To si určuje dopravca a Železnice Slovenskej republiky podľa jeho požiadavky iba zabezpečujú uvedený pohyb obsluhou zabezpečovacieho zariadenia. Žalobca namietal, že pokiaľ rušňovodič - inštruktor požiadala o posun HDV mal dodržiavať podmienky určené pre posun (dodržiavať to, čo žiadala). Tieto podmienky mu boli aj návestené príslušnými návestidlami ako návesť „Posun dovolený, resp. Posun zakázaný“. Žiadny právny predpis nezakazuje vykonávanie posunu na obsadenú koľaj. Žalovaný ako správca infraštruktúry nemá právne a technické možnosti a prostriedky zabrániť dopravcovi vo vykonávaní aktivít dopravcu za podmienok určených pre posun. Ani skutočnosť, či hnacie dopravné vozidlo je „v správkom stave“ alebo v inom stave, prevádzkovateľ ani nevie ani mu ju nikto neoznamuje. V akom stave je hnacie dopravné vozidlo vie dopravca, ktorý je zodpovedný za to, že vozidlo zodpovedá príslušným predpisom.

Žalobca naďalej tvrdí, že správny orgán nezistil skutočný stav veci. Vyplýva to aj z informácie o vydaní Záverečnej správy z vyšetrovania vážnej nehody kategórie A1, ku ktorej došlo 01.04.2010 v železničnej stanici Spišská Nová Ves. Záverečnú správu vydalo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Poukazoval na to, že zo záverečnej správy článku IV Analýzy a závery okrem iného vyplýva, že príčinou vzniku nehody je prekročenie stanovenej rýchlosti pri posune rušňovodičom posunujúceho rušňa porušením technológie posunu, porušenie predpisu ŽSR Ž1 - Pravidlá železničnej prevádzky článok 545. Vznik nehody bol umožnený prepnutím vlakového zabezpečovača MIREL VZ1 z pracovného režimu „posun“ do pracovného režimu „prevádzka“ neidentifikovanou osobou, porušenie smernice PS 3 S23 T108 1991, článok II bod 6. Z citovaného článku IV tiež vyplýva porušenie predpisu V 2 ZSSK Cargo - Výkon rušňovej čaty, článok, kapitola 1 ods. č. 28 - v kabíne rušňovodiča, z ktorej je HV riadené, môžu byť počas jazdy najviac štyri osoby vrátane rušňovej čaty, pokiaľ to priestor tejto kabíny umožňuje. Správny orgán teda nezistil skutočný stav veci.

Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 16.07.2012 k odvolaniu žalobcu uviedol, že sa stotožňuje s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, ktorý považuje za zákonný a správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a po tom, ako bolo verejne vyhlásené rozsudku oznámené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <<http://www.nsud.sk>> najmenej päť dní pred jeho vyhlásením, vo veci vyhlásil rozsudok, ktorým podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Preskúmaním veci najvyšší súd zistil, že žalobca namietala aplikovateľnosť ustanovenia § 6 ods. 1 písm. d/ zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na daný skutkový stav.

Senát najvyššieho súdu poukazuje na to, že uvedené ustanovenie má všeobecný prevenčný charakter.

Podľa § 1 zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu 01.04.2010 tento zákon ustanovuje všeobecné zásady prevencie a základné podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na vylúčenie rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce.

Podľa § 6 ods. 1 písm. d/ zákona č. 124/2006 Z.z. (všeobecné povinnosti zamestnávateľa) zamestnávateľ v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je povinný zabezpečovať, aby pracoviská, komunikácie, pracovné prostriedky, materiály, pracovné postupy, výrobné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov a na ten účel zabezpečovať potrebnú údržbu a opravy.

Uvedené ustanovenie má objektívny charakter. Zamestnávateľ je preto objektívne zodpovedný za vytváranie takých pracovných postupov a usporiadanie organizácie práce tak, aby neohrozovala bezpečnosť a zdravie zamestnancov pri práci. Ide o zodpovednosť za správny delikt,

ktorého zákonným znakom nie je subjektívna stránka vo forme zavinenia. Skutočnosť, že pracovisko ohrozovalo bezpečnosť a zdravie zamestnancov vyplýva zo vzniku predmetnej udalosti, ktorá samotná nasvedčuje, že žalobca nedodržiaval všeobecné preventívne postupy a organizácia práce v obvode železničnej stanice Spišská Nová Ves nebola objektívne na takej úrovni, aby nedochádzalo k vzniku uvedeným udalostiam. Porušenie preventívnej povinnosti má za následok, že žalobca by mal analyzovať celú situáciu a vyvodiť z nej preventívne postupy, aby k takýmto situáciám nedochádzalo. Žalobca má objektívnu zodpovednosť za ochranu bezpečnosti a zdravia v priestoroch železničnej stanice Spišská Nová Ves. Najvyšší súd považuje uloženú pokutu za porušenie tejto všeobecnej preventívnej povinnosti za primeranú. Odôvodnenie krajského súdu v napadnutom rozsudku je podrobné a najvyšší súd sa s ním stotožnil.

O trovách odvolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 246 ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že žalobcovi ako neúspešnému účastníkovi nevznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný ako správny orgán nemá nárok na náhradu trov konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.